

I. Międzynarodowa integracja gospodarcza.

Należy rozróżniać dwa modele integracji. Integracja międzynarodowa (organy integracyjne wydają jedynie zalecenia nie mające mocy wiążącej). Funkcjonuje tu wolny rynek i wolny handel, gdzie podstawowymi podmiotami są konsumenci i producenci oraz gra rynkowa. Państwo nie podejmuje tu żadnych regulacji. Jest to model czysto teoretyczny. Integracja ponadnarodowa (organy integracyjne wydają rozporządzenia i dyrektywy i decyzje obligatoryjne dla państw członkowskich). Obecnie, aby zapewnić maksimum suwerenności i maksimum skuteczności działania organom integracyjnym stosuje się obie formy integracji. Ośrodek narodowy i ponadnarodowy mają wpływ na procesy integracyjne pośrednictwem cła, subwencje, ograniczeniami para i pozataryfowymi, stopami procentowymi itp. Jest to interwencjonizm państwowy. Tego typu model stosowany jest w polityce Unii Europejskiej.

1. Pojęcie międzynarodowej integracji gospodarczej (w tym definicja B. Balassy).

Międzynarodowa integracja gospodarcza jest jednym z najważniejszych zjawisk drugiej połowy XX wieku. Stanowi ona produkt rozwijającego kapitalizmu. Jest to proces scalania gospodarek narodowych w wyniku którego powstają nowe organizmy gospodarcze o odmiennych właściwościach.

Kaniecki: "Integracja to wytworzenie organizmu gospodarczego obejmującego grupę krajów ze struktury ekonomicznej. Organizm ten wyodrębnia się z gospodarki światowej."

Balassy: "To proces obejmujący odpowiednie zmiany w strukturze ekonomicznej danej grupy krajów w kierunku wytworzenia się jednolitej struktury ekonomicznej i w oparciu o nią jednolitego organizmu gospodarczego."

Tinbergen: "To proces koordynacji a następnie unifikacji polityki ekonomicznej w obrębie grupy państw."

Bożyk&Guzek: "To rozwijanie takich powiązań, które wszystkim krajom uczestniczącym przynoszą większe korzyści niż gdyby nie uczestniczyli."

2. Koncepcja liberalna i instytucjonalna integracji gospodarczej.

Zwolennicy tzw. koncepcji liberalnej definiują pojęcie integracji jako zniesienie ograniczeń w przepływie towarów i czynników produkcji. W naszej literaturze koncepcję tę interpretuje się niekiedy w taki sposób, że dopatruje się ona istoty integracji wyłącznie w sferze środków polityki ekonomicznej, a nie rzeczywistych procesów gospodarczych. Należy jednak pamiętać, że zwolennicy koncepcji liberalnej przywiązują tak wielką wagę do usuwania ustanowionych przez poszczególne państwa barier w dziedzinie zagranicznej polityki gospodarczej, gdyż sądzą – zresztą nie bez podstaw – że zniesienie tych barier w gospodarce kapitalistycznej spowoduje w konsekwencji wzrost rzeczowych powiązań międzynarodowych w postaci przepływu towarów i czynników produkcji.

Koncepcja instytucjonalna jest natomiast “dyryżystyczną (autorytatywną)”. Zwolennicy tej koncepcji dostrzegają konieczność stosowania środków polityki interwencyjnej przez państwa wchodzące w skład ugrupowań międzynarodowych, bądź przez powołane w tym celu instytucje ponadnarodowe.

3. Przyczyny europejskiej integracji gospodarczej.

Prerequisites: wielka skala produkcji, szybki postęp techniczny, rozwój specjalizacji i kooperacji (produkcja i badania naukowe), i szerokie rynki zbytu aby zapewnić go wielkiej skali produkcji. Jest to na pewno jednolity ustrój krajów i zbieżność celów ich polityki zagranicznej. Struktury gospodarcze tych państw muszą być komplementarne, czyli wzajemnie dopasowane na dwóch poziomach: międzygałęziowo oraz wewnątrzgałęziowo.

Benefits: Integracja daje krajom możliwość koncentracji nakładów w dziedzinach najbardziej efektywnych oraz daje dostęp do zewnętrznych zasobów produkcyjnych takich jak surowce, których inny kraj nie posiada, czy dostęp do wiedzy czy nowych technologii. Unifikacja systemów funkcjonowania urządzeń, wspólne kształtowanie infrastruktury tzn. komunikacja, łączność, informatyczne systemy itp., działanie na rzecz ochrony środowiska naturalnego.

Kraje wysoko rozwinięte:

- tempo i kierunki współczesnego rozwoju gospodarczego (postęp techniczny)
- rozwój nowych gałęzi produkcji przemysłowej
- rozwój nowych potrzeb konsumpcyjnych
- umocnienie konkurencyjności gospodarki

Kraje rozwijające się:

- ułatwienie i przyspieszenie rozwoju gospodarczego
- wspólne inwestycje infrastrukturalne
- przeciwdziałanie rozproszaniu niewielkich zasobów kapitałowych

4. Przebieg europejskiej integracji gospodarczej.

Najpełniej ukształtowanym typem integracji jest Unia Europejska. Proces integracji rozpoczął się od utworzenia Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali w 1952 roku i po podpisaniu jeszcze wielu traktatów doszło do przyjęcia traktatu z Maastricht (9-10 XII 1991r.) czym uzupełniono dotychczasową strukturę integracji gospodarczej w unię polityczną. Wspólna jest tu polityka zagraniczna, polityka bezpieczeństwa, współpraca w dziedzinie spraw wewnętrznych i sprawiedliwości.

Etapy:

- 1) strefa wolnego handlu polegająca na zniesieniu ceł i ograniczeń ilościowych;
- 2) unia celna gdzie kraje ze strefy wolnego handlu wprowadzają cła dla krajów trzecich z poza unii;
- 3) wspólny rynek, który oznacza nie tylko zniesienie ceł i nakładanie ich poza unię, ale też musi istnieć swoboda przepływu kapitału i siły roboczej;
- 4) unia walutowa obejmuje poza unię walutową i wspólnym rynkiem koordynację polityki walutowej;
- 5) unia ekonomiczna dodaje koordynację poszczególnych dziedzin z zakresu polityki ekonomicznej;
- 6) unia polityczna dodaje koordynację polityki zagranicznej i wewnętrznej.

II. Doktryna integracji europejskiej.

1. Pierwszy ideolog integracji Europy - R. Coudenhove Kalergi.

Oceniając rolę, jaką odegrał R. Coudenhove-Kalergi w rozwoju integracji europejskiej i poszukując analogii między koncepcją Paneuropy a zasadami funkcjonowania Unii Europejskiej, wydaje się zasadne podkreślenie jego wkładu jako ideologa zjednoczenia Europy. Był pierwszym, który przedstawił szczegółowe uzasadnienie konieczności przebudowy systemu politycznego, posługując się argumentami opartymi na faktach historycznych, oceniając ich skutki oraz interpretując sytuację w Europie i na świecie w aspekcie zagrożenia marginalizacją pozycji Europy.

Projekt był niezwykle ostrożny, oparty na modelu współpracy międzyrządowej, bez organów ponadnarodowych, ale pozostał bez konstruktywnego odzewu. Paneuropa jako koncepcja zjednoczenia Europy cieszyła się największym zainteresowaniem w połowie lat 20. i wówczas też panowały najbardziej sprzyjające warunki do jej realizacji, ale politycy nie byli jeszcze gotowi do podjęcia zdecydowanych inicjatyw prowadzących do osiągnięcia tego celu, nie potrafili przekształcić idei, ogólnych założeń Paneuropy w konkretny plan budowania wspólnej Europy. R. Coudenhove-Kalergi był autorem najważniejszej doktryny okresu międzywojennego oraz inspiratorem ruchu zjednoczeniowego, które miały zapewnić Europie bezpieczeństwo i stabilny rozwój.

Jeśli nawet Kalergi jako przywódca Unii Paneuropejskiej nie odniósł sukcesu, to przyczynił się do rozwoju silnego ruchu federalistycznego, który od wybuchu II wojny światowej miał nowych przywódców i zwolenników. Podstawą planów integracyjnych w czasie II wojny światowej i po jej zakończeniu była koncepcja wspólnej Europy oparta na modelu unii federalnej, co oznaczało kontynuację idei Paneuropy.

2. Koncepcja integracji funkcjonalistów - D. Mitrany.

Powstała w latach 40 XX wieku. Mitrany wychodził z założenia, że należy unikać ideologii, dogmatów, systemów filozoficznych, które mogłoby utrudniać działanie, trzeba się natomiast skupić na konkretnych wydarzeniach i potrzebach. Przeciwwstawia ona zatem pragmatyzm

ideologii, głosi prymat gospodarki nad polityką. Jego zdaniem, potrzeby międzynarodowej współpracy gospodarczej wywierają presję na zacieśnianie współpracy między narodami, zaś integracja w jednej dziedzinie powoduje samoczynną jej rozciąganie się na inne dziedziny (tzw. efekt „samonapędzania” – spill over). Rozwiązania ponadnarodowe winny być konsekwencją integracji, a nie jej impulsem.

3. Uniwersalizm jako cecha europejskiej integracji gospodarczej.

Uniwersalizm oNależy rozróżniać dwa modele integracji. Integracja międzynarodową (organy integracyjne wydają jedynie zalecenia nie mające mocy wiążącej). Funkcjonuje tu wolny rynek i wolny handel, gdzie podstawowymi podmiotami są konsumenci i producenci oraz gra rynkowa. Państwo nie podejmuje tu żadnych regulacji. Jest to model czysto teoretyczny. Integracja ponadnarodowa (organy integracyjne wydają rozporządzenia i dyrektywy i decyzje obligatoryjne dla państw członkowskich). Obecnie, aby zapewnić maksimum suwerenności i maksimum skuteczności działania organom integracyjnym stosuje się obie formy integracji. Ośrodek narodowy i ponadnarodowe mają wpływ na procesy integracyjne pośrednictwem cła, subwencje, ograniczeniami para i pozataryfowymi, stopami procentowymi itp. Jest to interwencjonizm państwowy. Tego typu model stosowany jest w polityce Unii Europejskiej.

1. Pojęcie międzynarodowej integracji gospodarczej (w tym definicja B. Balassy).

Międzynarodowa integracja gospodarcza jest jednym z najważniejszych zjawisk drugiej połowy XX wieku. Stanowi ona produkt rozwijającego kapitalizmu. Jest to proces scalania gospodarek narodowych w wyniku którego powstają nowe organizmy gospodarcze o odmiennych właściwościach.

Kaniecki: “Integracja to wytworzenie organizmu gospodarczego obejmującego grupę krajów ze struktury ekonomicznej. Organizm ten wyodrębnia się z gospodarki światowej.”

Balassy: "To proces obejmujący odpowiednie zmiany w strukturze ekonomicznej danej grupy krajów w kierunku wytworzenia się jednolitej struktury ekonomicznej i w oparciu o nią jednolitego organizmu gospodarczego."

Tinbergen: "To proces koordynacji a następnie unifikacji polityki ekonomicznej w obrębie grupy państw."

Bożyk&Guzek: "To rozwijanie takich powiązań, które wszystkim krajom uczestniczącym przynoszą większe korzyści niż gdyby nie uczestniczyli."

2. Koncepcja liberalna i instytucjonalna integracji gospodarczej.

Zwolennicy tzw. koncepcji liberalnej definiują pojęcie integracji jako zniesienie ograniczeń w przepływie towarów i czynników produkcji. W naszej literaturze koncepcję tę interpretuje się niekiedy w taki sposób, że dopatruje się ona istoty integracji wyłącznie w sferze środków polityki ekonomicznej, a nie rzeczywistych procesów gospodarczych. Należy jednak pamiętać, że zwolennicy koncepcji liberalnej przywiązują tak wielką wagę do usuwania ustanowionych przez poszczególne państwa barier w dziedzinie zagranicznej polityki gospodarczej, gdyż sądzą — zresztą nie bez podstaw — że zniesienie tych barier w gospodarce kapitalistycznej spowoduje w konsekwencji wzrost rzeczowych powiązań międzynarodowych w postaci przepływu towarów i czynników produkcji.

Koncepcja instytucjonalna jest natomiast "dyryżystyczną (autorytatywną)". Zwolennicy tej koncepcji dostrzegają konieczność stosowania środków polityki interwencyjnej przez państwa wchodzące w skład ugrupowań międzynarodowych, bądź przez powołane w tym celu instytucje ponadnarodowe.

3. Przyczyny europejskiej integracji gospodarczej.

Prerequisites: wielka skala produkcji, szybki postęp techniczny, rozwój specjalizacji i kooperacji (produkcja i badania naukowe), i szerokie rynki zbytu aby zapewnić go wielkiej skali produkcji. Jest to na pewno jednolity ustrój krajów i zbieżność celów ich polityki zagranicznej. Struktury gospodarcze tych państw muszą być komplementarne, czyli wzajemnie

dopasowane na dwóch poziomach: międzygałęziowo oraz wewnątrzgałęziowo.

Benefity: Integracja daje krajom możliwość koncentracji nakładów w dziedzinach najbardziej efektywnych oraz daje dostęp do zewnętrznych zasobów produkcyjnych takich jak surowce, których inny kraj nie posiada, czy dostęp do wiedzy czy nowych technologii. Unifikacja systemów funkcjonowania urządzeń, wspólne kształtowanie infrastruktury tzn. komunikacja, łączność, informatyczne systemy itp., działanie na rzecz ochrony środowiska naturalnego.

Kraje wysoko rozwinięte:

- tempo i kierunki współczesnego rozwoju gospodarczego (postęp techniczny)
- rozwój nowych gałęzi produkcji przemysłowej
- rozwój nowych potrzeb konsumpcyjnych
- umocnienie konkurencyjności gospodarki

Kraje rozwijające się:

- ułatwienie i przyspieszenie rozwoju gospodarczego
- wspólne inwestycje infrastrukturalne
- przeciwdziałanie rozproszaniu niewielkich zasobów kapitałowych

4. Przebieg europejskiej integracji gospodarczej.

Najpełniej ukształtowanym typem integracji jest Unia Europejska. Proces integracji rozpoczął się od utworzenia Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali w 1952 roku i po podpisaniu jeszcze wielu traktatów doszło do przyjęcia traktatu z Maastricht (9-10 XII 1991r.) czym uzupełniono dotychczasową strukturę integracji gospodarczej w unię polityczną. Wspólna jest tu polityka zagraniczna, polityka bezpieczeństwa, współpraca w dziedzinie spraw wewnętrznych i sprawiedliwości.

Etapy:

- 1) strefa wolnego handlu polegająca na zniesieniu ceł i ograniczeń ilościowych;
- 2) unia celna gdzie kraje ze strefy wolnego handlu wprowadzają cła dla krajów trzecich z poza unii;

- 3) wspólny rynek, który oznacza nie tylko zniesienie ceł i nakładanie ich poza unię, ale też musi istnieć swoboda przepływu kapitału i siły roboczej;
- 4) unia walutowa obejmuje poza unię walutową i wspólnym rynkiem koordynację polityki walutowej;
- 5) unia ekonomiczna dodaje koordynację poszczególnych dziedzin z zakresu polityki ekonomicznej;
- 6) unia polityczna dodaje koordynację polityki zagranicznej i wewnętrznej. Dnosi się do filozofii i oznacza zespół poglądów, uznających wyższość i dominację całości nad częściami, ogółu nad jednostkami, przeciwieństwo indywidualizmu i partykularyzmu. Uniwersalizm (uniwersalność) bywa określany i rozumiany jako perspektywiczny proces poszukiwania wspólnych korzeni różnych kultur i systemów wartości, a nie akcentowanie dominacji pewnych kultur mimo, że jest ona wynikiem panoszącej się globalizacji.

4. Uniwersalizm niemiecki.

Zgodnie z teorią niemieckiego uniwersalizmu cesarskiego w osobie cesarza powinna się skupiać największa i najważniejsza władza nad wszelkimi ludami chrześcijańskimi. Cesarz to patron oraz reprezentant Kościoła katolickiego, propagator i nauczyciel myśli chrześcijańskiej. Miał także za zadanie wyplenienie pogaństwa poprzez przekazanie pouczeń i wskazówek zawartych w Piśmie Świętym. Na co dzień jednakże światłe założenia przegrywały walkę z dążeniem do zdobycia władzy za wszelką cenę oraz ekspansji terytorialnej.

III. Etapy integracji europejskiej

1. Unia celna - pojęcie, skutki statyczne i dynamiczne.

Unia celna Unii Europejskiej – unia celna utworzona w 1968 przez sześć państw ówczesnej Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej. Obecnie jej członkami są wszystkie państwa członkowskie Unii Europejskiej oraz Andora, San Marino i Turcja. Zniesione zostały cła i kontyngenty ilościowe w wymianie handlowej między państwami członkowskimi oraz wprowadzona wspólna taryfa celna dla produktów sprowadzanych z państw trzecich.

2. Budowa unii celnej w Europejskiej Wspólnocie Gospodarczej.

Europejska Wspólnota Gospodarcza (EWG) była organizacją regionalną, której celem było doprowadzenie do integracji gospodarczej między jej państwami członkowskimi. Został stworzony na mocy Traktatu Rzymskiego z 1957 r. Po utworzeniu Unii Europejskiej (UE) w 1993 r. EWG została włączona i przemianowana na Wspólnotę Europejską (WE). W 2009 r. społeczność przestała istnieć.

Początkowym celem Wspólnoty było doprowadzenie do integracji gospodarczej, w tym wspólnego rynku i unii celnej, wśród sześciu członków założycieli: Belgii, Francji, Włoch, Luksemburga, Holandii i Niemiec Zachodnich. Zyskała wspólny zestaw instytucji wraz z Europejską Wspólnotą Węgla i Stali (EWWiS) i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej (EURATOM) jako jedną ze Wspólnot Europejskich na podstawie traktatu z 1965 r. w sprawie połączenia (Traktat z Brukseli). W 1993 r. osiągnięto całkowity jednolity rynek, znany jako rynek wewnętrzny, który umożliwił swobodny przepływ towarów, kapitału, usług i osób w ramach EWG. W 1994 r. rynek wewnętrzny został sformalizowany na mocy porozumienia EOG. Umowa rozszerzyła również rynek wewnętrzny o większość państw członkowskich Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu, tworząc Europejski Obszar Gospodarczy obejmujący 15 krajów.

3. Wspólny rynek - pojęcie i skutki.

Jednolity rynek (ang. European Single Market, Internal Market lub Common Market) – wspólny rynek Unii Europejskiej, którego celem jest zapewnienie na terenie UE i uczestniczących w nim państw trzecich tzw. czterech swobód, czyli:

- swobodnego przepływu osób
- swobodnego przepływu kapitału
- swobodnego przepływu towarów
- swobodnego przepływu usług.

Jest kolejnym etapem europejskiej integracji gospodarczej. Został ustanowiony w 1986 jednolitym aktem europejskim. Uczestnikami jednolitego rynku są państwa członkowskie Unii Europejskiej oraz Norwegia, Islandia, Lichtenstein i Szwajcaria.

4. Integracja monetarna w latach siedemdziesiątych - Europejski System Walutowy.

Europejski system walutowy – ustalenie powzięte przez kraje członkowskie Wspólnoty Europejskiej i Komisję Europejską w 1979 roku w celu zawężenia pasma wahań między ich własnymi walutami. Najpierw został stworzony tzw. wąż walutowy, a następnie w wyniku rozwoju systemu międzynarodowych płynnych kursów walutowych postanowiono wprowadzić dalsze regulacje i ustanowiono europejski system walutowy (ESW), oparty na stałych kursach walutowych.

Najważniejsze trzy elementy ESW

- mechanizm kursów walutowych – mający na celu redukcję wahań między kursami walut krajowych wspólnoty europejskiej (6 członków UE)
- wspólna waluta ECU – bezgotówkowa, składająca się z koszyka 9 walut krajów EWG, później w 1999 zastąpiona przez euro
- mechanizm interwencyjno-kredytowy banków centralnych – sposób dostarczania kredytu krajom mającym trudności z bilansem płatniczym (wszystkie państwa członkowskie UE)

5. Jednolity rynek europejski - pojęcie, znoszenie barier administracyjnych, technicznych i podatkowych.

W celu stworzenia jednolitego rynku usunięto setki barier technicznych, prawnych i biurokratycznych, które ograniczały wolny handel i swobodny przepływ między państwami członkowskimi UE. W związku z tym przedsiębiorstwa rozszerzyły zasięg swojej działalności. Konkurencja umożliwiła obniżenie cen i dała konsumentom większy wybór.

Istnieje jednak nadal wiele przeszkód w obszarach, w których proces integracji jest powolniejszy:

- rozdrobnione krajowe systemy podatkowe hamują integrację i skuteczność rynkową.
- Wciąż utrzymuje się rozdrobnienie na rynki krajowe w dziedzinie usług finansowych, energii i transportu.
- Rozwój handlu elektronicznego między krajami UE jest słabszy niż na poziomie krajowym, występują też znaczne różnice między przepisami, normami i praktykami stosowanymi przez poszczególne kraje.
- Sektor usług ma opóźnienie w stosunku do rynków towarowych (pomimo tego, że od 2006 r. firmy mogą oferować wiele usług w krajach innych niż kraj siedziby firmy).
- Zasady uznawania kwalifikacji zawodowych muszą zostać uproszczone, aby ułatwić wykwalifikowanym pracownikom znalezienie pracy w innym kraju UE.

6. Skutki powstania jednolitego rynku wewnętrznego.

Na jednolitym rynku UE (tzw. rynku wewnętrznym) możliwy jest swobodny przepływ ludzi, towarów, usług i pieniędzy w całej UE, niczym w obrębie jednego państwa. Wzajemne uznawanie odgrywa podstawową rolę w usuwaniu barier dla handlu. Obywatele UE mogą studiować, mieszkać, robić zakupy, pracować i przechodzić na emeryturę w dowolnym kraju UE, a także korzystać z produktów pochodzących z całej Europy.

7. Unia gospodarczo-walutowa - etapy budowy, kryteria konwergencji (zbieżności), kryzys w unii i środki zaradcze.

Unia gospodarcza i walutowa (UGiW, UGW) – jeden z elementów współpracy w ramach Unii Europejskiej, ustanowiony w grudniu 1991 roku traktatem z Maastricht. Jej głównym przedsięwzięciem jest utworzenie wspólnej waluty europejskiej oraz przeniesienie polityki pieniężnej na szczebel wspólnotowy. Traktat postanowił o wprowadzeniu unii w trzech etapach:

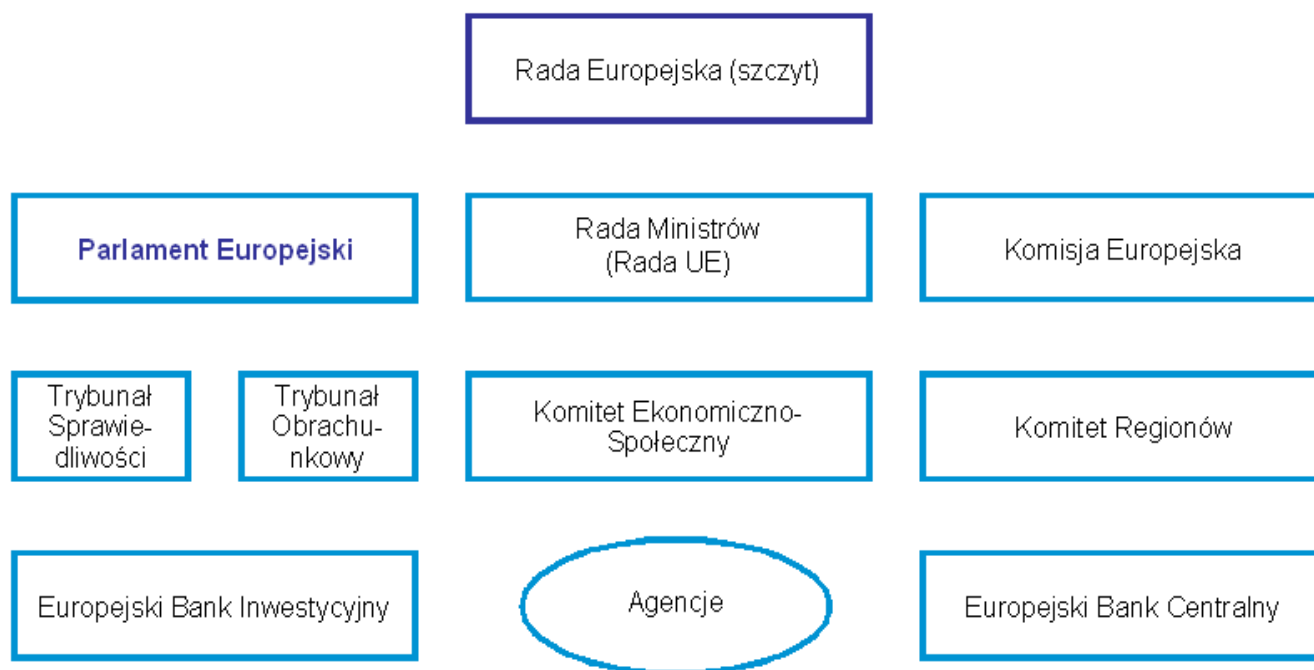
- Zgodnie z planem pierwszy etap rozpoczął się 1 lipca 1990 roku. Zniesiono wszelką kontrolę wymiany walut i tym samym wprowadzono pełną swobodę przepływu kapitału. Wzmocniono kooperację pomiędzy bankami centralnymi.
- Drugi etap rozpoczął się 1 stycznia 1994 roku. W 1995 roku ustalono nazwę nowej waluty: euro. W 1998 roku postanowiono o 11 krajach, które oficjalnie utworzą unię gospodarczo-walutową 1 stycznia 1999 roku. W czerwcu roku 1998 powstał Europejski Bank Centralny.
- Etap trzeci zamrażając narodowe kursy wymiany wobec euro rozpoczął się 1 stycznia 1999 roku. W 2001 do unii gospodarczo-walutowej przyłączyła się Grecja. W 2002 do obiegu wprowadzono monety i banknoty euro.

Warunkiem pełnego uczestnictwa w UGiW jest wypełnienie przez państwo członkowskie kryteriów konwergencji. Wyróżnia się kryteria konwergencji nominalnej (inflacyjne, fiskalne, kursu walutowego, stóp procentowych) oraz kryteria konwergencji prawnej.

Jednakże głównym problemem UGiW jest przede wszystkim kryzys fiskalny obejmujący w głównej mierze państwa tzw. grupy PIIGS (z ang. Portugalia, Włochy, Irlandia, Grecja i Hiszpania). Kryzys ten wynika z nieumiejętnej i nieracjonalnej polityki fiskalnej państw strefy euro. Ciągły wzrost wydatków w stosunku do wpływów budżetowych oraz finansowanie aktualnych zobowiązań ze sprzedaży obligacji państwowych przekłada się na nierealizowanie kryteriów fiskalnych. Problem kryzysu fiskalnego jest ściśle związany z kryzysem samej UGiW i niskiej stabilności

makroekonomicznej państw członkowskich. Uwidacznia bowiem, że realizacja kryteriów fiskalnych i walutowych zaliczanych do kryteriów konwergencji powinna obejmować nie tylko państwa, które chcą i muszą wstąpić do UGiW, ale i również te, które obecnie w strefie euro funkcjonują.

IV. Struktura organizacyjna Unii Europejskiej

1. Rada Europejska.

Rada Europejska (w Brukseli) – instytucja Unii Europejskiej mająca za zadanie wyznaczanie kierunków jej rozwoju i polityki. (Rady Europejskiej nie należy mylić z Radą Unii Europejskiej ani Radą Europy.) Głównym zadaniem Rady Europejskiej jest nadawanie impulsów do rozwoju i określanie ogólnych kierunków i priorytetów politycznych. Ona określa strategiczne cele w zakresie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz podejmuje w tym zakresie niezbędne decyzje. Rada Europejska składa się z głów państw lub szefów rządów państw członkowskich. Ona podejmuje decyzje zazwyczaj w drodze konsensusu, jednak traktaty przewidują kilka sytuacji, kiedy podejmuje decyzje w drodze głosowania.

2. Instytucje decyzyjne - Komisja Europejska, Rada, Parlament Europejski.

- Komisja Europejska (Bruksela) - organ wykonawczy Unii Europejskiej, odpowiedzialny za bieżącą politykę Unii, nadzorujący prace wszystkich jej agencji i zarządzający jej funduszami. Komisja posiada wyłączną inicjatywę legislacyjną w zakresie prawa unijnego oraz jest uprawniona do wydawania rozporządzeń wykonawczych. Komisarze i pracownicy europejskiej służby cywilnej występują z wnioskami w sprawie nowych aktów prawnych i sprawdza, czy są one właściwie stosowane w całej UE. Komisja Europejska działa we wspólnym interesie całej UE. Komisja składa się z dwudziestu ośmiu niezależnych członków (po jednym z każdego państwa członkowskiego), wraz z prezydentem i siedmioma wiceprzewodniczącymi, w tym z pierwszym wiceprzewodniczącym, wysokim przedstawicielem Unii Europejskiej ds. Polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz 20 komisarzami. Komisja jest powoływana na pięcioletnią kadencję za zgodą państw członkowskich, a decyzja w sprawie jej mianowania jest przyjmowana przez Parlament Europejski.
- Rada Unii Europejskiej (Bruksela, Luksemburg) - główny organ decyzyjny Unii Europejskiej. Zgodnie z tekstem Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej podstawowymi funkcjami Rady są funkcje prawodawcze i budżetowe. Dzieli je wszakże, jako równorzędny prawodawca, z Parlamentem Europejskim. Różni ministrowie rządów krajowych, w zależności od rozpatrywanych spraw, spotykają się, aby debatować i wraz z PE przyjmować akty prawne.
- Parlament Europejski (Strasburg, Bruksela) – instytucja Unii Europejskiej będąca odpowiednikiem jednoizbowego parlamentu, której członkowie są wybierani przez obywateli państw należących do UE na 5-letnią kadencję. Parlament jest przede wszystkim organem prawodawczym, który wspólnie z Radą stanowi akty prawne

w toku różnych procedur legislacyjnych. Do funkcji prawodawczej Parlamentu należy też współudział w uchwalaniu budżetu.

3. Instytucje kontrolne - Trybunał Sprawiedliwości, Trybunał Obrachunkowy.

- Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (w Luksemburgu) – instytucja sądownicza Unii Europejskiej. Obecnie składa się z dwóch organów sądowniczych: Trybunału Sprawiedliwości i Sądu. W skład Trybunału Sprawiedliwości i Sądu wchodzi 28 sędziów mianowanych przez poszczególne państwa członkowskie. Roboczym językiem Trybunału jest język francuski. Kompetencje:
 - kontroluje legalność aktów prawnych Unii Europejskiej
 - czuwa nad poszanowaniem przez państwa członkowskie obowiązków wynikających z traktatów
 - dokonuje obowiązującej wykładni prawa Unii Europejskiej odpowiadając na pytania prejudycjalne zadawane przez sądy krajowe.
- Europejski Trybunał Obrachunkowy (w Luksemburgu) – instytucja Unii Europejskiej kontrolująca wykonanie budżetu oraz wpływy i wydatki Wspólnot Europejskich. Kontroluje rachunki wszystkich ciał Wspólnot. Trybunał przedkłada Parlamentowi i Radzie UE oświadczenia o wiarygodności dokumentów księgowych, a także zgodność z prawem i prawidłowość wszelakich transakcji. Składa się z 28 rewidentów powoływanych na okres 6 lat przez Radę UE.

4. Instytucje finansowe - Europejski Bank Centralny, Europejski Bank Inwestycyjny.

- Europejski Bank Centralny (we Frankfurcie) – bank centralny wspólnej waluty Unii Europejskiej – euro. Odpowiedzialny za:
 - emisję euro oraz ochronę jego siły nabywczej, a tym samym utrzymanie stabilności cen w strefie euro,

- nadzorowanie systemów bankowych w krajach do niej należących,
 - zbieranie danych statystycznych potrzebnych dla prowadzenia polityki pieniężnej,
 - funkcjonowanie systemów płatniczych,
 - zapobieganie fałszerstwom banknotów,
 - współpracę z innymi organami w zakresie regulacji rynków finansowych.
- Europejski Bank Inwestycyjny (w Luksemburgu) – instytucja finansowa Unii Europejskiej. Jego akcjonariuszami są państwa członkowskie UE. Bank udziela kredytów (lub je gwarantuje) zarówno publicznym, jak i prywatnym podmiotom z państw-akcjonariuszy, a nadrzędnym celem jego działań jest przyczynianie się do harmonijnego rozwoju Wspólnoty.

5. Instytucje pomocnicze - Komitet Regionów, Komitet Ekonomiczno-Społeczny.

- Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny – organ doradczy i opiniotwórczy Unii Europejskiej, powołany do życia w 1957 na mocy traktatu rzymskiego. Reprezentuje na forum unijnym przedstawicieli szeroko rozumianego zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego, wywodzących się z różnych grup zajmujących się działalnością gospodarczą i społeczną. Są to m.in. pracodawcy, związki zawodowe, rolnicy, konsumenci i pozostałe grupy interesów. Jest on stworzony do osiągnięcia kompromisu między poszczególnymi grupami ekonomiczno społecznymi i wydawania w miarę możliwości wspólnej opinii, nie zaś do promowania rozwiązań korzystnych tylko dla jednej strony.
- Europejski Komitet Regionów – organ doradczy i opiniotwórczy Wspólnot, powołany do życia w 1994 roku na mocy Traktatu o Unii Europejskiej z Maastricht. Jest zgromadzeniem przedstawicieli samorządów lokalnych i regionalnych Unii Europejskiej (UE). Wypowiada się w imieniu władz szczebla niższego niż krajowy (tj.

regionów, hrabstw, prowincji, gmin i miast) w ramach struktury instytucjonalnej UE.

V. Wspólne polityki UE

1. Strategie rozwoju gospodarki krajów członkowskich.

Strategia Lizbońska – plan rozwoju Unii Europejskiej przyjęty dla okresu 2000-2010 – ustanowiona została w celu przezwyciężenia stagnacji gospodarczej w UE. Jej nadrzędnym zamierzeniem było uczynienie z Unii Europejskiej najbardziej konkurencyjnej gospodarki na świecie do 2010 r. Jednakże, pomimo pewnych pozytywnych rezultatów, program okazał się niepowodzeniem. W 2010 r. Strategia Lizbońska zastąpiona została przez nowy plan rozwojowy – strategię Europa 2020. Program ma na celu wyprowadzenie gospodarki UE z kryzysu, realizację idei zrównoważonego i trwałego wzrostu, wspieranie rozwoju opartego na wiedzy i innowacjach, a także zwiększanie zatrudnienia oraz wzrost spójności społeczno-ekonomicznej.

2. Wspólna polityka handlowa.

3. Wspólna polityka rolna.

Wspólna polityka rolna – wszystkie przedsięwzięcia dotyczące sektora rolnego, podejmowane przez Unię Europejską w celu wypełnienia postanowień zapisanych w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE). Obejmuje: rolnictwo, leśnictwo, uprawę winorośli oraz ogrodnictwo. Powstała jako pierwsza wspólna polityka Wspólnoty Europejskiej. Podstawowymi filarami WPR są dopłaty bezpośrednie oraz rozwój obszarów wiejskich.

Aktualnie wspólny rynek oznacza, że zostają zniesione ograniczenia w handlu produktami gleby, lasu i morza wewnątrz UE. Obowiązuje zakaz stosowania barier taryfowych (ceł) i parataryfowych (np. subwencje) utrudniających swobodny przepływ towarów rolnych pomiędzy krajami członkowskimi. Równocześnie WPR realizuje silną politykę protekcjonistyczną w stosunku do towarów rolnych spoza Unii.

4. Polityka regionalna i spójności.

Polityka regionalna Unii Europejskiej – polityka, której głównym celem jest zwiększenie spójności ekonomicznej i społecznej w UE. Poprzez pomoc słabiej rozwiniętym regionom i sektorom gospodarek państw członkowskich dąży się do zmniejszenia różnic w poziomie rozwoju i w poziomie życia w regionach UE. Działania UE opierają się na zasadzie subsydiarności – uzupełniają działania lokalne i samorządowe. Pomoc w ramach polityki regionalnej zakłada między innymi:

- wspieranie rozwoju gospodarczego regionów zacofanych ekonomicznie,
- restrukturyzację regionów i obszarów przygranicznych,
- zwalczanie długotrwałego bezrobocia oraz
- stymulowanie rozwoju regionów wiejskich.

5. Źródła finansowania wspólnych polityk.

- Tradycyjne środki własne (pochodzą głównie z opłat celnych pobieranych od towarów sprowadzanych z krajów nienależących do UE oraz podatków cukrowych (podatek na słodycze))
- Źródło własne oparte na VAT (w postaci jednakowej stawki procentowej stosowanej do ujednoliconej wartości dochodów z tytułu VAT osiągniętych przez każde państwo członkowskie)
- Środek oparty na dochodzie narodowym brutto (poprzez zastosowanie jednolitej stawki procentowej do DNB każdego państwa członkowskiego - stanowią obecnie największe źródło środków finansowych UE)
- Wpłaty państw członkowskich
- Inne dochody i nadwyżka z roku poprzedniego